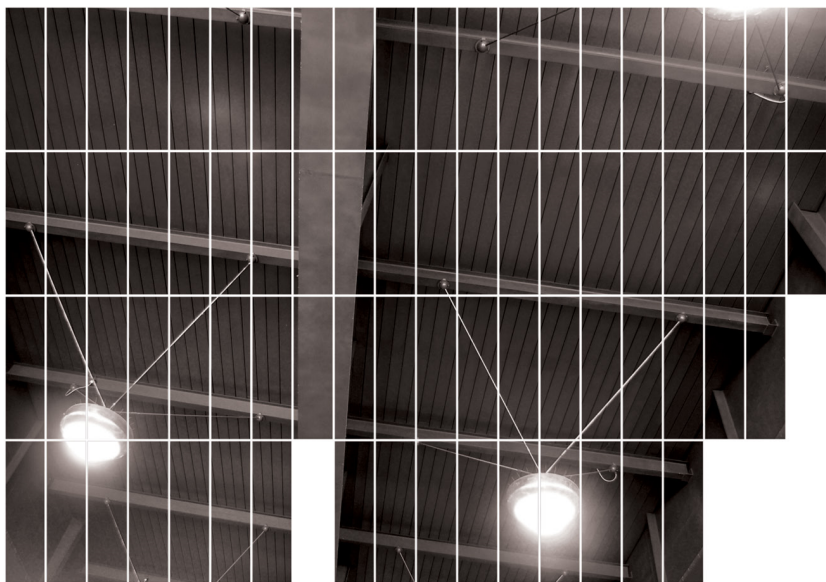
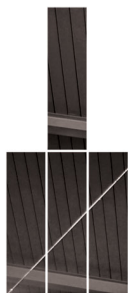
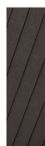

fahrenheitova dvojčata
michel faber

≡ KNIHA ZLIN

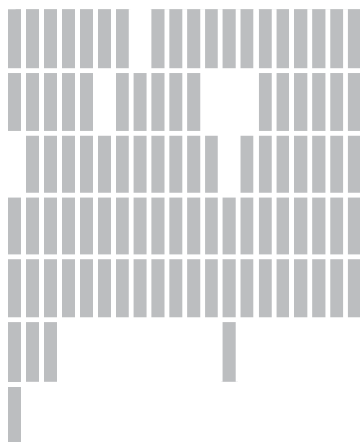
FLEET

Michel Faber
Fahrenheitova dvojčata

Přeložil Viktor Janiš

fahrenheitova dvojčata

michel faber

The translation of this work was supported
by a grant from the British Council.

Copyright © 2005 by Michel Faber
Translation © Viktor Janiš, 2008, 2016
Cover © Lucie Mrázová, 2008

ISBN 978-80-7473-516-5 (PDF)

*Jako vždy děkuji své drahé ženě Evě za její kritiku
a konstruktivní rady při revizi těchto povídek.*

Bezpečný dům

I

Vzbudím se, ztěžka zamžourám proti obloze a hned si vzpomenu, že manželka mi nemůže odpustit. Nikdy v životě.

Pak mi dojde, že žádnou manželku nemám.

Místo toho ležím na dně schodišťové šachty, třicet betonových schodů pod dlažbou jistého města, daleko od domova. Můj domov je v minulosti a já musím žít přítomností.

Ležím na měkké kupě pytlů s odpadky a jsem zaneřádněný nějakým sajrajtem od hlavy až k patě. To svinstvo mi potřísnilo ošuntělou zelenou bundu, roztřepené rukávy svetru – trochu ho mám i na kalhotách. Čichnu si k tomu, zkusím určit, co je to zač, ale nemůžu si být jistý.

To je mi zvláštní, že jsem si toho nevšiml, když jsem si to tu včera večer obhlížel. Jasně, tou dobou už byla tma a já jsem zoufale hledal jakýkoli nocleh, když mě už dvakrát vyrazili odjinud. Ale pamatuju si, jak jsem do těch odpadků lezl opravdu opatrně, jak jsem sáčky se smetím prohmatával a jak mě napadlo, že to je ta nejměkkčí a nejsušší postel, jakou nejspíš najdu. Možná ten sliz prosákl později, pod tlakem mého spícího těla.

Rozhlížím se po něčem, čím bych mohl otřít šaty. Jenže kde nic tu nic. Kdybych byl kočka, olízal bych si ten hnus jazyčkem a pořád bych zůstal hrdým, ba

úzkostlivě čistotným tvorem. Ale já nejsem kočka. Jsem člověk.

A tak vytáhnu z odpadků zmačkaný reklamní leták, namočím si ho do vyvětralého piva ze dna pivní lahve a začnu si tím vlhkým papírovým žmolkem energicky třít bundu.

Možná že je to tou námahou nebo třeba vycházejícím sluncem, ale zakrátko mi připadá, že bych se bez těch špinavých šatů nejspíš obešel – přinejmenším do večera. A večer je tak daleko, že o něm nemusím přemýšlet.

Vstanu a nechám bundu a svetr ležet v odpadcích – beztak vypadají, jako když tam patří. Zůstalo mi velké bílé tričko, vrásčitý krk a hubené ruce mám obnažené, což je pro tu teplotu tak akorát. Na tričku je zepředu něco napsaného, ale už jsem zapomněl co. Po pravdě řečeno si už ani nevzpomínám, kde jsem k tomuhle tričku přišel, jestli mi ho kdysi dávno někdo dal, jestli jsem ho ukradl nebo jestli jsem si ho dokonce koupil.

Vyjdu po kamenných schodech zpátky na ulici a vydám se po pěšině rovnou za nosem; jde mi jen o to, abych se tak všeobecně stal součástí celku. Velkého celku. Občas v časopisu narazíte na fotografii ulice plné lidí, z leteckého pohledu. Všichni vypadají, že tam patří, dokonce i ti rozmazaní.

Počítám, že musí být docela brzy, protože aut sice po ulici jezdí hodně, ale chodce aby člověk pohledal. Některé obchody ještě neotevřely, tedy pokud není neděle a ony se ani nemají otevřít. Takže tohle je můj první úkol: zjistit, co je za den. Je prima mít co na práci.

Jenže docela brzy se na tenhle malý úkol přestanu soustředit. Dneska není se světem něco v pořádku, a z toho jsem nervózní.

Má to něco společného s chodci. Když mě míjejí na chodníku, dívají se na mě příšerně podezřívavě – jako kdyby na mě chtěli poštvat policii, i když jsem si sun-

dal špinavé hadry, abych je nepohoršoval. Možná je potíží s těmi mými krátkými rukávy. Všichni krom mě jsou nabalení, jako by byla mnohem větší zima, než si myslím. Nejspíš jsem se zocelil.

Usmívám se a tím úsměvem se snažím uklidnit všechny, každého na světě.

Před nádražím se mi v odpadkovém koši podaří najít půlku sendviče. Chuť mi moc neslouží, ale z hutnosti jídla odhadnu, že mu nic není – není slizké ani zkažené. Před nádražím odvázejí odpadky častěji než jinde.

Vyкроčí ke mně policista a já se dám na útěk. V tom spěchu skoro vrazím do maminky s kočárkem a ona se skloní nad dítě, jako by se bála, že na ně spadnu a rozdrtím ho. Udržím rovnováhu a omluvím se; ona řekne: „Nic se nestalo,“ pak si mě ale prohlédne a už si tím asi není jistá.

Do desáté hodiny mě na ulici už třikrát zastavili lidé a vyptávali se mě, jestli nechci pomoci.

První byla paní středního věku ve vlňáku a s červeným šátkem, druhý Asiat, který vyběhl z trafiky, a třetí byl jen nějaký kluk. Jenže mi nenabízejí jídlo ani nocleh. Chtějí mě předat policii. Jako by mě všichni tři znali, i když jsem je v životě neviděl. Oslovují mě svým jménem a říkají, že moje žena o mě musí mít starost.

Mohl bych jim zkusit vysvětlit, že už žádnou ženu nemám, ale jednodušší je prostě utéct. Ta paní ve středních letech má boty s vysokými podpatky a Asiat nemůže nechat prodejnu prázdnou. Chlapec za mnou pár sekund sprintuje, ale vzdá to, když se vrhnu přes silnici.

Nechápu, proč se o mě každý tak zajímá. Až dodneska se všichni dívali skrz mě, jako bych ani neexistoval. Celou dobu jsem byl Neviditelný, a najednou jsem pro všechny dávno ztracený strýček.

Usoudím, že to musí být tím tričkem.

Zastavím se před výlohou, mžourám na svůj odraz ve skle a snažím se přechíst, co to vlastně na tom tričku stojí. Čtení pozpátku mi moc nejde, a navíc je toho textu překvapivě mnoho, kolem patnácti vět. Ale dozvím se přinejmenším to, že je tam jasně uvedené moje jméno a taky místo, kde jsem kdysi žil, a dokonce i telefonní číslo, na které se má zavolat. S otevřenou pusou se dívám na svůj obličej. Nechce se mi věřit, že jsem byl při odchodu z domova tak hloupý, abych si vzal tričko, na kterém jsou velkými černými písmeny vytištěné moje identifikační údaje.

Jenže na druhou stranu musím uznat, že když jsem odcházel z domova, nebyl jsem zrovna v nejlepším psychickém stavu – po pravdě řečeno jsem chtěl skoncovat se životem.

Ted' je mi mnohem lépe.

Ted' už je mi fuk, jestli budu žít, nebo umřu.

Dneska se to ale nebezpečně obrátilo k horšímu. Celé dopoledne se musím vyhýbat lidem, kterým vidím na očích, že by mě nejradši popadli za ruku a odtáhli na policii. Přečtou si moje tričko a pak se jim v očích objeví ten výraz.

Zkrátka se mi začne vracet starý pocit, že po mně jdou ze všech stran. Chodím s rukama křížem přes prsa, nahrbený jako narkoman. Slunce zašlo za mraky, ale já se potím. Lidé si zapínají bundy s kapucí, obracejí podezřívavé pohledy k obloze, spěchají pod střechem. Ale i když hrozí, že je každou chvíli zastihne déšť, někteří při pohledu na mě stejně zpomalí, zamžourají na písmena na mé hrudi a pokusí se je přechíst, ačkoli jim v tom brání moje ruce.

V poledne už je mi stejně jako tenkrát, kdy jsem se poprvé stal nezvěstným. Svírá mě bolest v útrokách, točí se mi hlava, nemůžu popadnout dech, ze všech

stran se ke mně blíží nějaké tvary. Obloha přestane zdržovat déšť a v panice ho začne shazovat dolů. Za pár vteřin jsem promočený, a i když mi jsou promoklé šaty úplně fuk, vím, že když před tímhle hnusným počasím rychle neuniknu, budu nemocný a bezbranný.

Další naprosto neznámý člověk na mě v tom přívalu zavolá jménem a já se zase musím dát do běhu. Je zjevné, že můj život na ulicích skončil.

Takže to vzdám a namířím si to do Bezpečného domu.

II

V životě jsem v Bezpečném domě nebyl – lépe řečeno, nikdy jsem nebyl uvnitř. Mnohokrát jsem kolem něj prošel a přesně vím, kde ho najít. Nachází se v té části města, kde jsou všechny ty zkrachovalé podniky a zavřená nádraží, ve čtvrti obehnané rezavým ostnatým drátem, kde všechno neustále čeká, až se z toho udělá něco nového. Bezpečný dům je jediná budova, ve které se ještě svítí.

Samozřejmě mě čas od času napadlo, co se asi děje uvnitř, to nepopírám. Vždycky jsem ale kolem něj přešel po druhé straně ulice a ještě jsem přidal do kroku, abych tu náhodou nezačal lelkovat, odvěkl jsem se, jako by moje tělo bylo pes na vodítku.

Dnes nevzdoruji. Vzhledem k tomu, že jsem mokrý, vychrtlý a že mám jméno vytištěné velkými písmeny na prsou, přejdu silnici k velké šedivé budově.

Bezpečný dům vypadá jako kříženec mezi skladem a školou; postavili ho ve staromódním stylu s lány kamenné fasády a desítkami stejných oken, která do jednoho svítí oranžovou barvou na černém pozadí. V geometrickém středu budovy se tyčí elegantní vchod s mottem na bráně. GIB MIR DEINE ARME, hlásá matná duha z tepaného železa.

Než se definitivně rozhodnu, chvíli se potloukám před domem, kdyby třeba déšť polevil. Obejdu průčelí v naději, že aspoň letmo zahlédnu, co se nachází za ním, ale mezery mezi Bezpečným domem a přiléhajícími budovami jsou příliš úzké. Natáhnu krk, zkusím nahlédnout dovnitř jedním oknem – no, přinejmenším mám pocit, jako že natahuju krk. Vím, že krky se ve skutečnosti nenatahují a že bez ohledu na to, co děláme, jsme pořád stejně vysocí. To mi ale nezabrání kroutit bradou jako idiot.

Nakonec seberu odvahu zatukat na dveře. Není tu žádný zvonek ani klepadlo a klepání mých kloubů o dřevo zní v konkurenci s deštěm chabě. Lidé uvnitř si ono *pok pok pok* mého masa a kostí nejspíš spletou se zurčením vody v kanálu. Stejně se ale nedokážu přimět k tomu, abych znovu zaklepal, dokud nebudu mít jistotu, že mě nikdo neslyšel.

Při čekání přenáším váhu z jedné nohy na druhou. Cítím, jak mi ve špičkách bot čvachtá teplý pot a dešťová voda. Tričko mám tak promočené, že mi visí skoro ke kolenům, a tak vidím i telefonní číslo, na které mají lidé zavolat, pokud mě uvidí. Zavřu oči a napočítám do deseti. Nad hlavou mi zaskřípne kov o dřevo.

Vzhlednu k tmavnoucí fasádě a spatřím starou ženu ve stejnokroji ošetřovatelky, přízračně zarámovanou v okně nad vchodem. Ucukne před deštěm, a protože si nechce nechat napršet na perfektně učesané vlasy a pastelové bavlněné šaty, zarazí se těsně před tím, než vykloní hlavu ven. Místo toho na mě shlédne ze svého místa, napůl skrytá ve stínu.

„Co pro vás můžeme udělat?“ zeptá se obezřetně. Na hlasitosti přidá jen o trošinku, aby ji v tom lijáku bylo slyšet.

Uvědomím si, že pro ni nemám žádnou odpověď, žádná slova. Místo toho roztáhnu paže a neohrabaně

tak odhalím text na tričku. Nacucaná bílá látka se mi lepí na kůži, já se zakláním a mrkám v dešti. Stará paní pečlivě čte, oční bulvy se jí v důlcích protácejí sem a zase tam. Když skončí, natáhne bledou ruku s kostnatým zápěstím a chopí se okenní zástrčky; beze slov nadoraz zavře tmavé sklo mezi námi a zmizí.

Za pár okamžiků se mohutné dveře se zaskřípěním otevrou a já jsem uvnitř.

Bubnování deště zanikne v hrobovém klidu staré stavby, ještě než za mnou zaklapnou dveře. Nejistě překročím práh do ticha.

Sestra mě provede červeným sametovým vestibulem osvětleným dlouhou řadou stropních svítidel s výkonem nějakých patnácti wattů. Koberec je odřený a tapety s komplikovaným vzorem jsou popraskané, u podlažních soklů a v rozích se kroutí. Vydám se jantarově žlutou chodbou za slabě světlujícími stejnokrojem sestry a při tom si na zdi všimnu obrazů v pozlacených rámech: přísní věkovití pánové v šedých oblecích, mumifikovaní za patinou vybledlého laku jako univerzitní profesori nebo viktoriánští průmyslníci.

Cestou k neznámému cíli projdeme kolem místnosti, nejspíš kanceláře; jejím oknem zahlédnu registračky a obézní postavu skloněnou nad stolem posetým papíry. Ale ta stará žena se ani nezastaví; pokud k mému přijetí do Bezpečného domu patří nějaké papírování, podle všeho nebudu muset vyplnit formuláře osobně.

Otevrou se další dveře a octnu se ve velmi odlišném prostoru: ve velké obytné místnosti s vysokým stropem, tak jasně osvětlené zářivkami, že zamrkám a skoro klopytnu. Uvítá mě kantýna Bezpečného domu, prostorová jako tělocvična a útulná jako podzemní garáže. Její zašlé růžové zdi, umělohmotný nábytek a poškrábaná dřevěná podlaha svítí odraženým světlem. A i přes její

rozměry tu je díky spoustě plynových kamínek takové teplo, že si nikdo nemůže stěžovat.

Na jednom konci, nedaleko vchodu, jímž jsemšel, stojí za přepážkou kantýny ve stejnokroji ošetřovatelek dvě staré ženské zahalené hutnou párou z polévky. Naběračkou ji nalévají do keramických misek, z navlhých umělohmotných sáčků berou měkký bílý chléb a z obstarožních černých strojů přinášejí dokonalé tousty. Jedna ke mně vzhledne, na půl vteřinky se usměje a pak se dál věnuje své práci.

Zbytek jídelny je chaoticky posetý stovkou nevhodně zkombinovaných židlí (ze zimostrázového dřeva z ve-tešnictví a taky z nerezové oceli) a různými stoly, většinou umakartovými. Rovněž je zaneřádný lidmi, flegmatickou drmolící masou mužů, žen a adolescentů – je jich tak stovka, možná víc. I na první pohled, ještě než zrakem obsáhnu cokoli ostatního, z nich vyzařuje mocná aura – aura sdílené beznaděje. Krom toho k sobě nepasují úplně stejně jako nábytek, najdou se mezi nimi lidé všech tvarů a velikostí, od baculatých až po anorektiky, od anglických zrzek po jamajské černošky. Většina jich je už usazená, pár jich bloumá po jídelně s horkou miskou v rukou a hledá nějaké dobré místo k sezení. Všichni do jednoho na sobě mají bílé tričko jako já.

Dveře za mnou se zavřou; stará sestra mě nechala, ať se postarám sám o sebe, jako by mělo být nad slunce jasné, jak to tu funguje. A svým způsobem to jasné je. Pěsti, které jsem zafal v očekávání nebezpečí, mi povolí, jakmile přijmu fakt, že můj příchod neudělal na shromážděný dav žádný dojem. Už jsem jeden z nich.

Váhavě přistoupím k výdejnímu pultu kantýny. Voutsáč s nezvládnutelným obočím a jasnýma modrýma očima tam už stojí, čeká a lokty se opírá o okraj. Třebaže je víceméně obrácený ke mně, pohled upírá na starou

ženu a na toust, který mu mažou máslem. Využiju tedy příležitosti a přečtu si, co se píše na jeho tričku.

Stojí tam:

JEFFREY ANNESLEY

47 LET

Jeffrey zmizel 7. dubna 1994,

naposledy ho viděli v jeho práci v Leedsu.

Řídil modré mondeo s poznávací značkou L562 WFU.

Jeffrey byl už nějakou dobu nemocný a bylo

rozhodnuto, že se půjde léčit do nemocnice.

Je možné, že si bude chtít najít práci jako plynoinstalatér.

Jeffreyho rodina má o něj hroznou starost.

Jeho žena tvrdí, že je to hodný člověk,

který má moc rád své dvě dcery.

„Jen chceme vědět, jak se máš,“

říká. „Teď už je všechno vyřešené.“

Viděli jste Jeffreyho?

Máte-li jakékoli informace, obraťte se

prosím na Linku důvěry pro nezvěstné.

Jeffrey Annesley se velkýma sukovitýma rukama natáhne pro tác s jídlem. Žádná polévka, jen malá hromádka toustů. Nesrozumitelně, huhlavě poděkuje a odkráčí zpátky ke stolu, který si už zabral.

„Tak co to bude, zlato?“ zeptá se mě jedna stará paní za přepážkou kantýny. Má glasgowský přízvuk a obličej jako postarší transvestita.

„Co je na vybranou?“

„Polívka a tousty,“ odpoví.

„Jaká polívka?“

„Se šunkou a hráškem.“ Letmo se mi zadívá na prsa, jako by se chtěla přesvědčit, jestli nejsem vegetarián. „Ale mohla bych to zkusit nabrat tak, abyste v ní žádnou šunku neměl.“

„Ne, to je dobrý, díky,“ ujistím ji. „Můžu to dostat do hrníčku?“

Obrátí se k ohromnému kovovému hrnci na sporáku a tlustá ramena se jí při odlévání polévky otáčejí sem a tam. Povšimnu si, že švy na jejím stejnokroji jsou už několikrát povyspravené, ovšem nití, která barevně úplně neodpovídá barvě látky.

„Tady to máš, zlato.“

Podá mi oranžovohnědý kameninový hrnek plný zemité polévky, jejíž vůni necítím.

„Díky,“ řeknu.

Propletu se mezi chaoticky rozmístěnými židlemi a stoly. Tu a tam mi někdo věnuje pohled, když kolem něj zrovna jdu, většinou si mě ale nevšímají. Posadím se u dívky, která se tu rozvaluje s nohama na stole a podle všeho spí. Na klíně zablácených purpurových kalhot se jí skoro nepostřehnutelně zvedá a zase klesá talíř s tousty. Nakloněná hlava jí dělá druhou bradu, i když je vychrtlá a drobná.

Přečtu si její tričko. Stojí na něm:

CATHY STOCKTONOVÁ

17 LET

Cathy odešla z domova v červenci 2002 do Londýna. Předtím již několikrát utekla, ale nikdy na tak dlouho. O Vánocích 2003 zavolala údajná Cathyina kamarádka Cathyině tetě v Desboroughu v Northamptonshiru, jestli může Cathy přijet na návštěvu. K této návštěvě nikdy nedošlo. Cathyina matka jí vzkazuje, že Cathyin nevlastní otec je už pryč a že její pokoj zase vypadá jako předtím. „Nikdy jsem tě nepřestala mít ráda,“ uvádí. „Snoopy a medvídek Paddington na tebe čekají u polštáře, až se vrátíš domů.“

Cathy trpí epilepsií a možná potřebuje léky.
Pokud jste ji viděli, zavolejte prosím
na Linku důvěry pro nezvěstné.

Cathy dál klimbá a neposlušný pramínek plavých vlasů se jí při výdechu třepotá v proudu vzduchu.

Zakloním se a usrkávám polévku ze šálku. Žádnou chuť necítím, ale tekutina kašovitě konzistence dělá mému žaludku dobře, zaplňuje tam prázdnotu. Přemýšlím, co budu muset udělat, aby mi dovolili v Bezpečném domě zůstat, a koho se na to můžu zeptat. Musím uznat, že moje konverzační dovednosti by potřebovaly oprášit. Krom toho, že jsem žádal kolemjdoucí o drobné, jsem se už hodně dlouho s nikým nedal do řeči. Jak se to dělá? Prohodí člověk nějakou poznámku o počasí? Podívám se nahoru k oknům, která jsou neprůhledná a vysoko nad zemí. Prochází jimi slabé perletové světlo, ale nedokážu určit, jestli tam pořád ještě prší, nebo jestli tam sluníčko přímo pere.

Ta stará paní, která mě sem dovedla, se nevrátila a neřekla mi, co mám teď dělat. Třeba ještě přivede do jídelny někoho jiného a pak se jí na to budu moct zeptat. Ale kuchařky už uklízejí a dávají jídlo pryč. Zjevně se důvodně domnívají, že tohle odpoledne už nikdo nový nepřijde.

Držím hrníček s polévkou v obou dlaních, skrývám za ním ústa a ještě jednou si prohlížím kantýnu. Sice se tu a tam ozývá šeptání, ale na tolik lidí se tu mluví pozoruhodně málo. Lidé tu většinou jen dřepí, slepě civí před sebe a uvnitř svých černobílých textů jsou apatičtí a němí. Snažím se poslouchat ty, co mluví, ale sotva zachytím pár slov: jsem moc daleko, oni nemají zuby nebo jsou z Newcastleu, Cathy Stocktonová začala chrápat.

Po dvaceti minutách ke mně přejde holohlavý muž s prošedivělými vousy a zaparkuje na židli, která stojí

nejblíž mně. Natáhne ke mně ruku přes zahradní stolek vykládaný falešným mramorem. Není potřeba se představovat. Je to Eric James Sween, bývalý stavař, jehož firma se dostala do finančních potíží, načež Eric v lednu zmizel ze svého domova v Broxburnu v okrese West Lothian.

Když mu třesu překvapivě slabou rukou, napadá mě, před kolika lety jeho žena řekla, že by dala cokoli, jen aby se dozvěděla, že je živý a zdravý. Dala by tolik i dnes? Maličká dcera, kterou mu zoufale chtěla ukázat, už možná touhle dobou zkouší, jak chutnají cigarety.

„Neboj,“ osloví mě, „je to hračka.“

„Co je hračka?“

„Co tu musí člověk dělat.“

„Co tu musí člověk dělat?“

„Nějakou manuální práci, ne moc. Dneska ne: na to moc příší. Ale většinou jo. Zvládneš to levou zadní.“

Staré ženy se z kantýny nějak vypařily a nechaly mě tu samotného se všemi těmi cizími lidmi.

„Kdo to tu provozuje?“ zeptám se Erika Jamese Sweena.

„Nějaká společnost,“ odpoví, jako by se dělil o informaci vyštouuranou po letech pilného bádání.

„Církevní?“

„Možná, možná.“ Zazubí se. Jeden špičák má hnědý jako pekanový ořech. Něco mi říká, že kdybych si mohl přechíst spodní řádky jeho trička, zakryté stolem, našel bych tam náznak větších problémů, než je bankrot jeho firmy.

Což mi připomene:

„Nikdo se nesmí dozvědět, co se mnou je.“

Eric James Sween mžourá, pořád se usmívá, je trochu zmatený. Snažím se vyjádřit zcela jasně.

„Lidi, co to tu provozují... Jestli se zkusí... spojit, však víte... s...“ Nechám to viset ve vzduchu, doufám,